

20 10 jaarverslag

Stichting Netwerk Bedrijfsethiek Nederland

Inhoudsopgave

1. Voorwoord.....	2
2. Missie en doelstellingen	3
3. Over het Netwerk Bedrijfsethiek Nederland	4
3.3. Het Comité van Aanbeveling	7
4. Activiteiten van het bestuur in 2010	8
4.1. Voorjaarsconferentie 'Mondiaal maatschappelijk verantwoord innoveren'	8
4.2. Uitreiking NBN scriptieprijs	10
4.3. BedrijfsEthisch diner	14
4.4. 20 jaar NBN – Jubileumboekje.....	15
5. Financiën	17
5.1. Financieel jaarverslag 2010.....	17
5.2. Begroting 2011	18

1. Voorwoord

Het jaar 2010 zal de geschiedenis van het NBN ingaan als een bijzonder jaar. Een jaar waarin het NBN 20 jaar bestaat en daarbij uitgebreid heeft stilgestaan. Maar ook het jaar dat onze oprichter en erevoorzitter Henk van Luijk overleed.

In de ochtend van dinsdag 19 januari 2010 is Henk van Luijk overleden, in de leeftijd van 80 jaar. Henk was één van de pioniers van de bedrijfsethiek in Nederland. In 1994 legde Henk van Luijk de basis voor het European Institute for Business Ethics van de Nyenrode Business universiteit. Hij bleef wetenschappelijk directeur daarvan tot 2000

In dit jaarverslag legt het bestuur van NBN verantwoording af over de activiteiten van 2010. Dit jaarverslag is in eerste instantie bedoeld voor de deelnemers aan de stichting NBN en haar belangstellenden. Bovendien richten we ons tot alle organisaties waarmee wordt samengewerkt en ten slotte tot de samenleving in ruimste zin. U wordt van harte uitgenodigd om dit verslag te lezen en om er op te reageren.

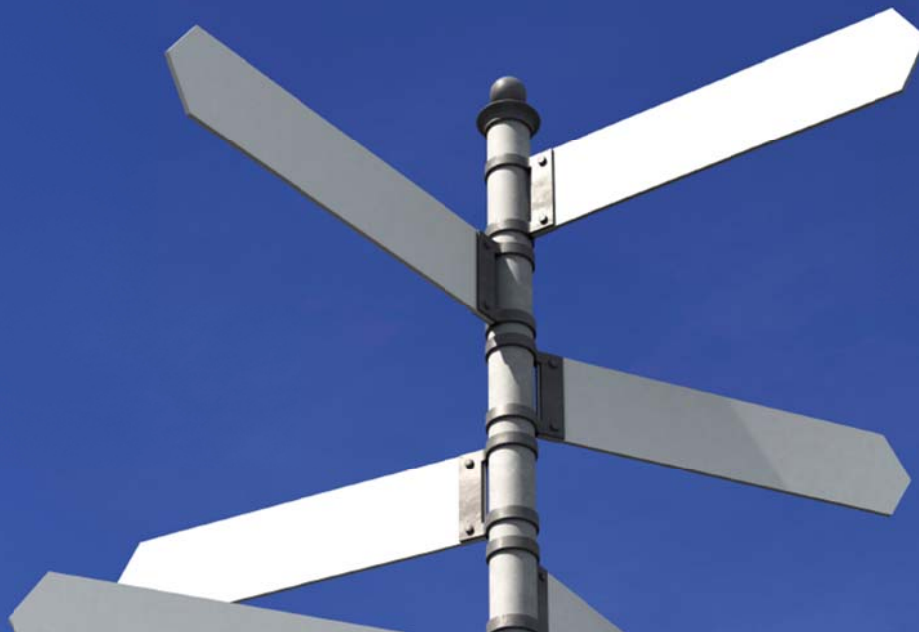
Het bestuur houdt zich aanbevolen voor suggesties die betrekking hebben op het bevorderen van de leesbaarheid van het verslag en op het, waar mogelijk, verbeteren van de relatie tussen de beoogde doelstellingen en de gerealiseerde resultaten.

We hebben in 2010 hard gewerkt in een samenleving die de gevolgen van diverse crises merkt. De gevolgen van de financiële crisis en het ingrijpen van de overheid in de banken. Maar ook de gevolgen van de milieucrisis en de vraag die dit stelt aan organisaties. Gaan we op de oude voet verder met het “opeten” van de aarde of gaan we op een verantwoorde manier ondernemen. En welke gevolgen heeft de financiële crisis voor de inzet voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Geldt dan misschien “Erst das Fressen dann die Moral”?!

En daarmee komen we op de moraal. Is er in Nederland ook sprake van een morele crisis. Tijdens de langdurige vorming van een nieuw kabinet met als uitkomst de PVV als gedoogpartij zorgde voor discussie in de samenleving.

Het NBN bevindt zich na 20 jaar dus zeker niet in rustig vaarwater.

Het bestuur

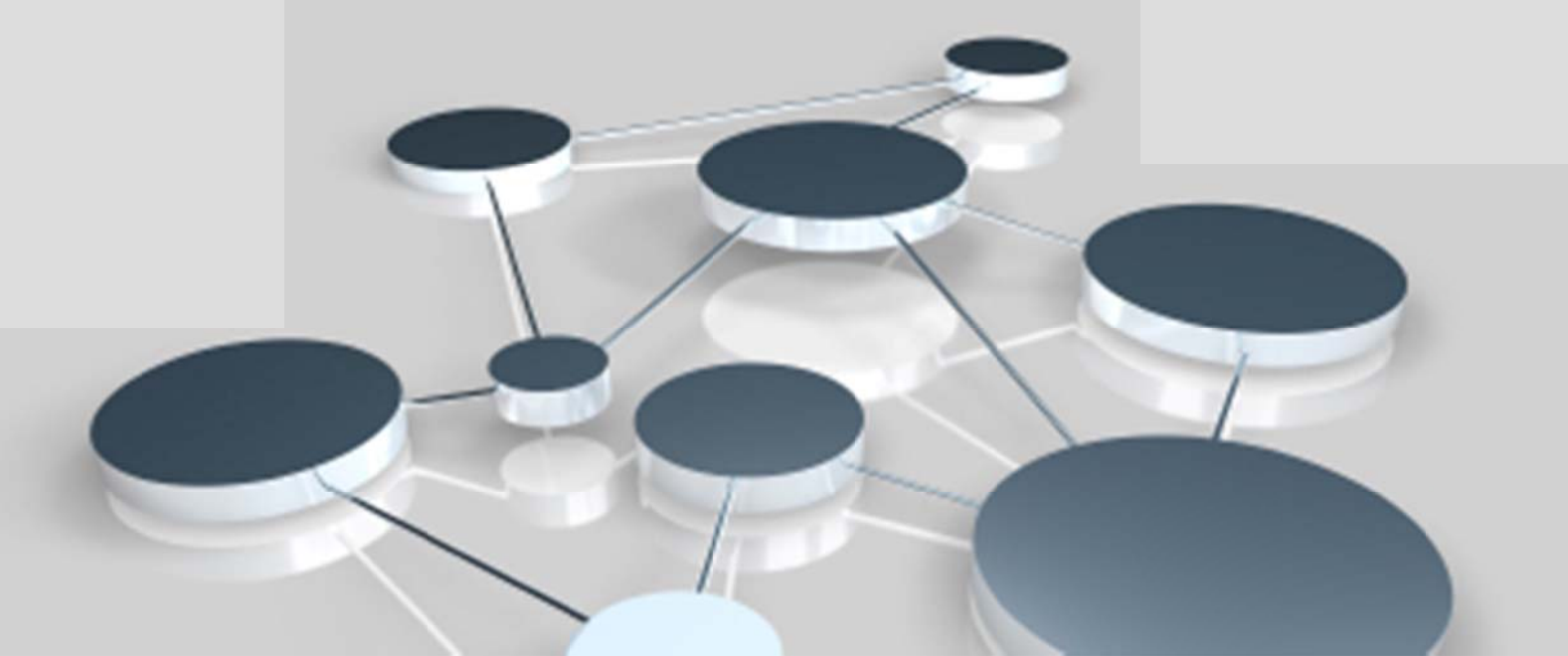

2. Missie en doelstellingen

Als NBN streven wij er naar om een open en levendig netwerk te zijn waar leden actief datgene wat ze nodig hebben kunnen halen en wat zij te bieden hebben kunnen brengen.

Overkoepelende doelstelling voor de activiteiten van NBN is dat we een netwerk willen zijn van mensen die de ethische kwaliteit van het beslissen en handelen in bedrijfsleven en non-profit organisaties willen bevorderen. Bij deze opvatting van NBN als netwerk past het om als bestuur vooral faciliterend te zijn gericht op de activiteiten die leden willen ontplooiën. Voor een deel wordt daar invulling aangegeven door te zorgen voor netwerkmiddelen, zoals een eigen website, ledenlijst en email-alerts. Tevens is het van belang om een inhoudelijk kader te bieden om interesses van leden op te wekken en activiteiten te stimuleren.

3. Over het Netwerk Bedrijfsethiek Nederland

De Stichting Netwerk Bedrijfsethiek Nederland (NBN) is opgericht op 18 juli 1990 door Prof.dr. H. van Luijk. De stichting heeft ten doel:

'het bevorderen van de bedrijfsethische kwaliteit van besluitvorming in profit en non-profit organisaties en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.' (citaat uit de statuten)

Daartoe onderneemt de stichting verschillende activiteiten. In dit verslag wordt een overzicht gegeven van de activiteiten van 2010.

Personen en organisaties kunnen deelnemen in de stichting. Dit betekent enerzijds dat zij geld doneren aan de stichting en anderzijds zelf activiteiten ondernemen in het kader van de stichtingsdoelstelling.

3.1. Facts & figures

De website is een belangrijk medium voor het NBN. Het speelt een cruciale rol bij het informeren van leden en anderen over onder meer events, bedrijfsethisch nieuws en interessante publicaties. We stellen ons dan ook ten doel het website bezoek zo hoog mogelijk te maken. Hieronder het overzicht van het aantal unieke bezoekers van de website in 2009.

Maand	Unieke bezoekers
2010 Jan	1641
2010 Feb	1167
2010 Mar	1428
2010 Apr	938
2010 May	1038
2010 Jun	808
2010 Jul	776
2010 Aug	865
2010 Sep	826
2010 Oct	907
2010 Nov	939
2010 Dec	784
	13551

3.2. Het bestuur

In 2010 is het bestuur gewijzigd. Het bestuur van de stichting wordt eind 2010 gevormd door:

Maarten de Jong, *voorzitter*

Koos Hoogland, *penningmeester, tevens vicevoorzitter*

Michiel Grauss, *secretaris*

Bas Odijk, *webbeheerder, voorzitter commissie Communicatie*

Jos Delnoij, *voorzitter commissie Publiek debat en organisator van de schrijversgroep*

John Weusthof¹, *voorzitter Commissie Bedrijfsbezoeken (organisatie van bezoeken voor NBN leden aan bedrijven)*

Eva van Wijngaarden, *voorzitter Commissie Conferenties en 1^e aanspreekpunt voor de commissie Ethiek en HRM alsmede NBN-Rabobankschrijftijdschrift*

Maarten
de Jong

Koos
Hoogland

Michiel
Grauss

Bas Odijk

Jos
Delnoij

Eva van
Wijngaarden

John
Weusthof

¹ In 2010 publiceerde John bij uitgeverij Boom "Employmentscreening". In het boek worden talloze tips en trics behandeld aan de hand waarvan de verantwoordelijken het screeningsbeleid in de organisatie, binnen de in Nederland geldende kaders en met inachtneming van de betamelijkheidsnorm, vorm kunnen geven.

3.3. Het Comité van Aanbeveling

Mw. Gemma
Crijns

Op grond van artikel 10 van de statuten is in de loop van 2010 het comité van aanbeveling (CvA) NBN opgericht. Het doel van het CvA is het met raad en daad ondersteunen van het doel van NBN conform artikel 2 van de statuten.

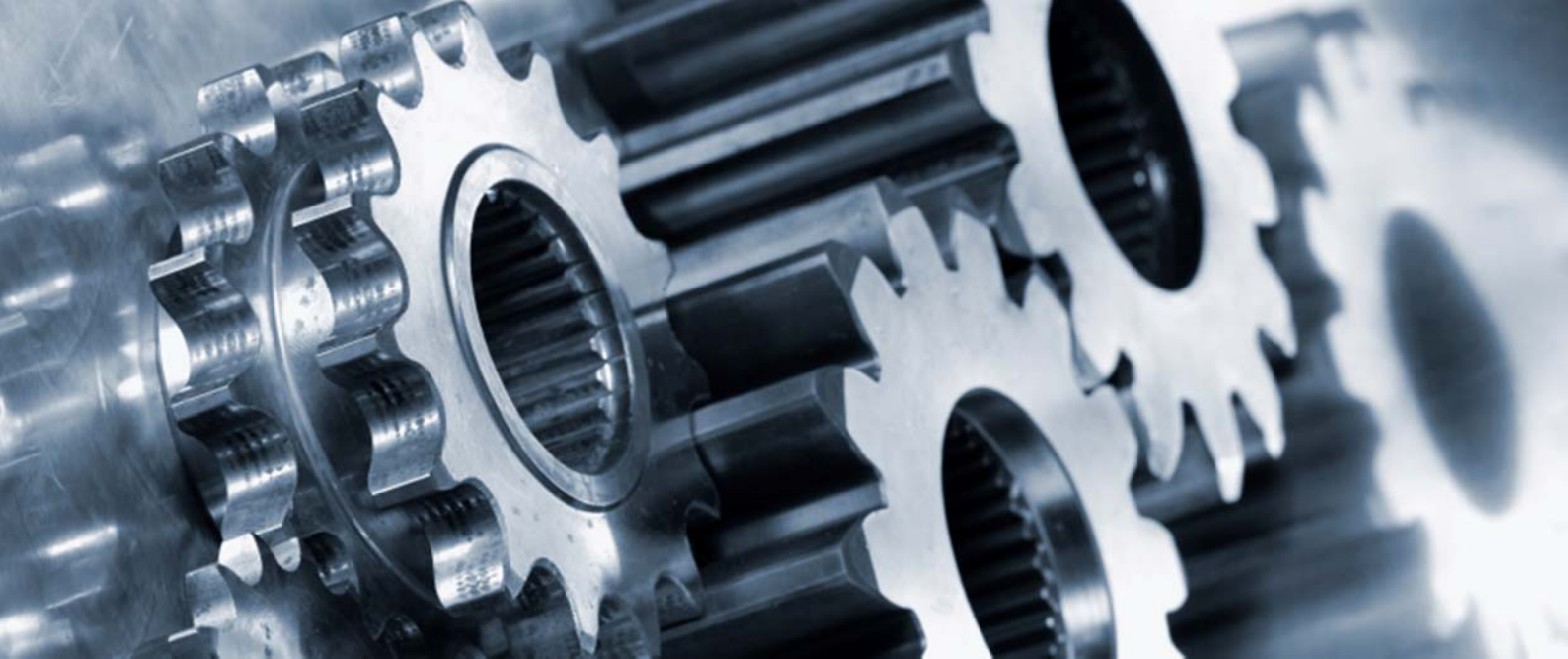
Het CvA heeft een tweeledige missie: ten eerste intern meekijken en stimuleren. Dit vindt met name plaats door samenwerking met het NBN-bestuur. Hieronder is begrepen het aan het begin van het kalenderjaar bespreken van het jaarverslag en het jaarplan, alsmede het meelezen van de agenda's en de besluitenlijsten van de bestuursvergaderingen.

Dhr. Ronald
Jeurissen

De externe kant betreft het uitreiken van de NBN Business Ethics Award en betrokkenheid bij de selectie van kandidaten. Bovendien kan het CvA een bepaalde rol bij evenementen spelen, afhankelijk van het onderwerp en de agenda. Tenslotte is het denkbaar dat het CvA wordt ingeschakeld bij bepaalde PR/activiteiten.

Mevrouw Gemma Crijns is de eerste voorzitter van het CvA geworden. Mevrouw Crijns heeft veel ervaring opgedaan op terreinen als mensenrechten, bedrijfsethiek en duurzaamheid. Als lid is toegetreden Prof. dr. Ronald Jeurissen, hoogleraar bedrijfsethiek aan de Nyenrode business universiteit. Het derde lid van het CvA zal in 2011 worden aangetrokken.

4. Activiteiten van het bestuur in 2010

4.1. Voorjaarsconferentie 'Mondiaal maatschappelijk verantwoord innoveren'

De Voorjaarsconferentie Netwerk Bedrijfsethiek Nederland was in samenwerking met TU Delft, Kluyster Centre. De TU Delft leverde in 2009 de winnaar van de NBN-Rabobankschrijfprijs. Als thema was in samenwerking met onze gastvrouw gekozen voor het onderwerp 'Mondiaal maatschappelijk verantwoord innoveren'.

'Maatschappelijk verantwoord ondernemen, kortweg MVO, betekent dat je als ondernemer streeft naar zowel winst als naar positieve effecten voor het milieu en de mensen binnen en buiten de onderneming'. Zo opent de site van MVONederland. Bedrijfsethici denken graag na over hoe ze bedrijven hiertoe kunnen aanzetten. Maar hoe vergaat het organisaties die maatschappelijk ondernemen in de praktijk? Hoe doe je dat als je werkterrein niet (alleen) Nederland is maar de hele wereld? Waar loopt men tegenaan, waar zit het succes?

Prof. dr. Patricia Osseweijer, initiatiefnemer van het project Imagine en managing director van het Kluyster Centre for Genomics of Industrial

Fermentation gecoördineerd door de TU Delft nam ons mee langs bovenstaande vragen.

Het project Imagine dat zij oprichtte, zocht de maatschappelijke vraag door scholieren hierover aan het denken te zetten. Wat leken hen nu belangrijke problemen die opgelost moesten worden in de wereld? Daarnaast bracht men wetenschappers in contact met deze vraagstukken. Zouden zij het op kunnen lossen?

Groepjes scholieren maakten business plannen voor projecten in ontwikkelingslanden en de winnende groepen reisden af naar de landen waar 'hun' project werd gerealiseerd, waaronder Mozambique, Kenia en Suriname. Imagine bracht zo de praktijkvraag en wetenschappelijk innovatieve denkers bij elkaar. Een leuke formule om oplossingen voor grote mondiale vraagstukken van de grond te tillen.

Het project werd een eclatant succes. Wetenschappers worden uitgedaagd nieuwe toepassingen van kennis en technologie te bedenken, Nederlandse scholieren werken aan lokale oplossingen en komen in contact met bedrijven en organisaties vanuit de hele wereld.

Tijdens de voorjaarsconferentie lichtten Professor Osseweijer en Croiset van Uchelen het project toe en reflecteerden op hun ervaringen met mondiaal maatschappelijk verantwoord ondernemen en innoveren.

4.2. Uitreiking NBN scriptieprijs

Op 28 april werd de Rabobank NBN scriptieprijs uitgereikt. Er waren 5 Bachelor en 17 masterscripties ingezonden. De genomineerden gaven een korte presentatie

De jury stond onder bezielend voorzitterschap van VU- en Radboud-hoogleraar Eduard Kimman en bestond voorts uit Harry van de Kamp, Johan Wempe en Theo Dijt.

Onderstaand vindt u een aantal delen van het juryrapport:

Bachelor scripties

“Ik wil beginnen met de Bachelor-scriptie van Anne Hoekstra, Bernadette Schutijser en Mandy Snacky, getiteld; *Ethiekonderwijs, een toekomst op losse schroeven?*

In deze scriptie is onderzoek gedaan naar het huidige en gewenste ethiekonderwijs op de HBO-opleidingen tot verpleegkundige in Nederland.

In deze scriptie is middels een onderzoek in het veld onder de Ethiekdocenten nagegaan wat de huidige status van het Ethiekonderwijs is, hoe de docenten dat zelf tegenaan kijken en welke stappen er gezet kunnen worden om het ethiek onderwijs verder te verbeteren.

In het onderzoek is naast een vragenlijst en literatuuronderzoek ook een expert-meeting betrokken, zodat de onderzoeksresultaten en aanbevelingen direct konden worden gekoppeld en getoetst aan de praktijk.

De jury is van oordeel, dat deze scriptie een aantal praktische aanbevelingen geeft, waarmee het ethiek-onderwijs binnen de HBO-verpleegkunde in de toekomst haar voordeel zeker zal kunnen doen.

Mede daarom kent de jury aan deze scriptie de NBN-Rabobank prijs voor bachelorscriptie 2010 toe.

Wij feliciteren naast Anne, Bernadette en Mandy ook de Christelijke Hogeschool Ede en de begeleider Bart Cusvelder met deze prijs.

Master scripties

Dames en heren, dan kom ik nu bij de twee overgebleven scripties.

In willekeurige volgorde begin ik met de Masterthesis van Luc Meire over ‘aspirant politieambtenaren en integriteit’. Om maar meteen in huis te vallen met de grootste verdienste van deze scriptie: de auteur is erin geslaagd deze scriptie over een actueel onderwerp op een originele manier te benaderen en daarmee zowel een wetenschappelijke als maatschappelijke relevantie te geven. Zijn benadering via de generatiethoretische invalshoek, geeft verrassende inzichten en concrete handvatten en

aanbevelingen voor een aanscherping van het integriteitbeleid binnen de politie-organisatie.

Ik kan u aanraden de aanvaardbaarheidsscores van de verschillende generaties in het onderzoek ten aanzien van diverse vormen van integriteitschendingen erop na te lezen. De jury stond verbaasd over sommige verschillen, maar ook de vele overeenkomsten.

Met deze scriptie voldoet de auteur weliswaar niet ten volle, maar wel in veel opzichten aan onze voor de prijs gehanteerde criteria, waaronder de originele aanpak en de praktische waarde van de bevindingen.

Vanwege deze kwaliteiten kent de jury de scriptie een *Eervolle Vermelding* toe.

Luc, van harte gefeliciteerd met dit werkstuk, waarop jij terecht trots mag zijn! En natuurlijk ook gelukwensen voor de Nyenrode Business Universiteit, en je begeleiders Edgar Karssing en Henny Bouwmeister.

De winnaar

Daarmee is dan meteen bekend wie we kunnen gelukwensen met het behalen van de *NBN-Rabobank Scriptieprijs*. Inderdaad, **Marianne van der Veen** van de Vrije Universiteit Amsterdam.

Graag wil ik u deelgenoot maken, hoezeer de jury onder de indruk is van het gedegen werk van Marianne van der Veen in haar masterscriptie over Integriteitsbeleid in Nederlandse banken. In deze scriptie onderzoekt zij mogelijke crowding-effecten in het integriteitsbeleid van banken. In het licht van de discussies over Goldman Sachs, vandaag een de dag een bijzonder 'hot' onderwerp. Wetenschappelijk van belang maar ook origineel is de koppeling van de Crowding (groepsprocessen van betekenisgeving) aan ethische concepten en de binnen de bankwereld gehanteerde compliance-beleid. Het literatuuronderzoek is gedegen aangepakt, en als basis voor het verdere onderzoek gehanteerd. Hoewel vooralsnog een kwalitatief onderzoek onder een beperkte groep leidinggevenden uit de bankwereld, komen er in de aanbevelingen ook een aantal interessante bepalende factoren voor integer gedrag binnen de bankwereld naar voren. Een onderzoek dat vraagt om vervolgonderzoek, zoals de auteur ook aangeeft. En ook in zichzelf van zodanige kwaliteit, dat de jury daaraan graag de NBN-Rabobank Scriptieprijs voor masterscripties heeft toegekend.

Wij hebben op deze scriptie de schijnwerper van de prijs gezet, ook opdat de aanbevelingen uit dit onderzoek en het daarop te baseren vervolgonderzoek een bijdrage mogen leveren aan een toekomst, waarin het vertrouwen in onze financiële instellingen op duurzame wijze hersteld mag worden. Marianne, jij de Vrije Universiteit en je begeleidster Frederique Six en Karin Lasthuizen van harte geluk- gewenst met deze fraaie prijs."

Winnaar NBN Masterscriptie 2010:

"Integriteitsbeleid in Nederlandse banken; Een onderzoek naar mogelijke crowding-effecten in het integriteitsbeleid van banken"

Masterthesis bestuurskunde, Vrije Universiteit

Marianne van der Veen Msc

Winnaar Bachelorscriptie 2010:

"Ethiekonderwijs, een toekomst op losse schroeven?"

Christelijke Hogeschool Ede

Anne Hoekstra, Bernadette Schutijser en Mandy Snackey

Eervolle vermelding:

"Aspirant politieambtenaren en integriteit"

Nyenrode Business Universiteit

Door Luc Meire

4.3. BedrijfsEthisch diner

Emile Kolthoff

Op 27 oktober was er op de sfeervolle locatie van Op Hodenpijl het eerste bedrijfsethische diner. Het thema was: "Bedrijfsethiek in crisistijd of crisistijd van de bedrijfsethiek?"

Hoe staat het met de bedrijfsethiek in deze crisistijd? En waar komen we vandaan? Maarten de Jong, voorzitter NBN, presenteerde een boek over 20 jaar NBN-bedrijfsethiek. Bedrijfsethiek in uitbundige en in crisisjaren. Alle aanwezigen kregen een exemplaar.

Maarten de Jong

Wat vraagt de bedrijfsethiek in deze tijd. Waar ligt de urgentie? Vragen voor de kersverse lector én hoogleraar Emile Kolthoff². Dit alles na een korte inleiding van Karin Ingelse. Karin, werkzaam bij TV Rijnmond, heeft veel ervaring in ethische / integriteitsessies leiden.

Het was een boeiende avond die zeker een vervolg zal krijgen.

Karin Ingelse

² **Dr. Emile Kolthoff (1958)** is directeur van BING en richt zich op het onder zoeken van integriteitschendingen, het adviseren op het brede terrein van integriteit en het coachen van teams en individuele managers en bestuurders. Hij volgde de officiersopleiding aan de Nederlandse Politie Academie en studeerde vervolgens criminologie te Leuven. In 2007 promoveerde hij op een onderzoek naar de relatie tussen bedrijfsmatig werken en integriteit bij de overheid aan de VU te Amsterdam. Hij deed jarenlang ervaring op in diverse managementfuncties bij de overheid en in de private sector. Hij is tevens Lector Veiligheid, Openbare orde en Recht bij de Juridische Hogeschool Avans-Fontys, hoogleraar criminologie aan de Open Universiteit en research fellow bij de Onderzoeksgroep Integriteit van Bestuur aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Hij is lid van de Orde van Organisatie Adviseurs en van de Nederlandse Vereniging voor Transactionele Analyse.

20 jaar Netwerk Bedrijfsethiek Nederland (1990-2010)

4.4. 20 jaar NBN – Jubileumboekje

Annette Silljé

Het boekje is verschenen vanwege het twintigjarig bestaan van NBN. Deze NBN- jubileumuitgave probeert antwoord te geven op de vraag wat de rol is van de bedrijfsethiek door een stukje geschiedschrijving en een vooruitblik.

Auteur: Annette Silljé

Wat valt op bij het lezen van het boekje?

- Dat er uiteraard veel feitjes en wetenswaardigheden in staan
- Dat Henk van Luijk, bedenker van het woord bedrijfsethiek, en 1e voorzitter van NBN, ons in zijn laatste interview van zaterdag 2 oktober 2009 de volgende uitspraak heeft nagelaten: *Ik doe graag een beroep op het geweten van de mensen, maar dat schiet helaas niet op! De menselijke soort is niet sterk genoeg om zich teweer te stellen tegen allerhande verleidingen.....*
- Dat er in het begin (jaren '90) onbevangen kon worden gesproken over multiculturaliteit en ethiek
- Dat Johan Wempe in 2000 voorzitter wordt en dat hij de historische woorden spreekt dat NBN niet teveel aan reflectie moet doen; maar hij memoreert tegelijkertijd dat *“we dat nou juist zo goed kunnen”*
- Dat we MVO NL mede hebben opgericht
- Dat de eerste NBN scriptieprijs ging over islamitisch bankieren
- Dat Ronald Jeurissen, hoogleraar bedrijfsethiek Nyenrode bij het begin van het 2e NBN decennium vaststelt dat de universiteiten de reflectieve bedrijfsethiek maar voor hun rekening moeten nemen omdat de leden NBN daarvoor alléén niet meer erg warm lopen
- Dat er mooie conferenties zijn gehouden over moreel leiderschap (blz 30-31) met als motto: een moreel leider *must care*

- Dat in de discussie over morele moed gesteld kan worden dat dit begrip middels de deugdethiek helder is te formuleren en direct is gekoppeld aan vertrouwen tussen mensen
- Dat in 2005 Andre Nijhof voorzitter wordt en dat een deelnemersraad wordt geïntroduceerd als klankbord voor NBN activiteiten
- Dat in april 2009 Maarten de Jong voorzitter wordt en dat de statuten worden gemoderniseerd
- Dat er wordt besloten een Commissie van Advies (Comité van Aanbeveling) in te stellen om het bestuur te spiegelen en een tweejaarlijks NBN Business Ethics Award toe te kennen aan iemand uit het bedrijfsleven
- Dat het boekje naast het stellen van vragen over de toekomst ook terug gaat naar de roots: wat is eigenlijk van belang bij het beïnvloeden van de bedrijfsethische besluitvorming?
- Dat er een ontwikkeling is van een negatieve vorm van responsieve verantwoordelijkheid naar een positieve en meer proactieve vorm: hoe draag je als individu bij aan het goed functioneren van je leefgemeenschap en hoe draagt die bij aan het functioneren van de samenleving?
- Dat Ronald Jeurissen wijst op de vraag: hoe maak je ethische dilemma's hanteerbaar? Onder het motto: filosofen houden van problemen maar managers (veel meer) van oplossingen
- Dat Ronald ook wijst op het gevaar bij professionele integriteit dat het teveel verwordt tot leven volgens protocollen – en dat veeleer de opvatting nu is dat professionele integriteit te maken heeft met *het maken van verstandige keuzes in je werk*
- Dat de Code Tabaksblat (ook) een voorbeeld is van regelzucht: kun je integriteit bevorderen door het hebben van een klokkenluidersregeling? of aflezen aan kwantitatieve gegevens zoals weinig meldingen van mogelijke misstanden? – en dat dit af leidt van waar het echt om gaat
- Dat tenslotte boekje afsluit met vragen aan de deelnemers en 5 stellingen poneert die om beantwoording vragen
- Dat één van die vragen ons weer terug brengt bij Aristoteles: Wat is echt het goede om te doen? En over de rol van een ieder: Wie is waarvoor verantwoordelijk en waarom?
- Dat de conclusie na het lezen is dat NBN niet meedoet aan het Zwarte Pieten maar oplossingsgericht bezig moet zijn!
- Dat er voorwaar een grote taak voor het NBN is weggelegd!

5. Financiën

5.1. Financieel jaarverslag 2010

	1-1-2010	31-12-2010	
Saldo ING	6620,57	1757,18	-4863,39
Saldo Triodos	14060,15	14224,02	163,87
			-4699,52
	Begroting	Realisatie	
Inkomsten:			
Contributie	5000,00	5290,00	
Contributie Eben	1000,00	1225,00	
Bijdrage Rabo scriptieprijs	3000,00	3000,00	
Rente	400,00	170,93	
Werkgroep HRM	1000,00	1000,00	
Uit reserve jubileumboek	5505,00		
Evenementen	0,00	573,00	
			11258,93
Uitgaven:			
Afdracht EBEN	1000,00	1573,00	
Internet Abonnement	600,00	0,00	
Internet uitbreiding	500,00	345,10	
Webmaster	1500,00	1500,00	
Evenementen	2000,00	0,00	

Scriptieprijs	2000,00	1999,99	
kosten jury	1000,00	454,80	
Reservering werkgroep HRM	1000,00	0,00	
jubileumboek	5505,00	7650,52	
Bestuur/administratie	500,00	1231,27	
Evenementen	0,00	1174,20	
Diversen	250,00	29,57	
			15958,45
			-4699,52

5.2. Begroting 2011

Begroting 2011		
Inkomsten:		
Contributie	6000	
Eben	2000	
Rabo scriptieprijs	4000	
Rente	200	
Evenementen	1500	
Totaal		13700
Uitgaven:		
Afdracht Eben	2000	
Website/internet	1000	
Webmaster	1500	
Evenementen	2500	
Raboscriptieprijs	3000	
Kosten jury	1000	
Bestuur/administratie	1250	
Reservering NBN Award	1250	
Diversen	200	
Totaal		13700

www.bedrijfsethiek.nl